

ePOOKI

OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT ISSN 1798-2022

ePooki 60/2020

Tiedon jäljillä – Kolme videota tiedosta ja tietämisestä

Pousi Juha

26.8.2020 ::

Mihin tietoon voi luottaa? Mitä tieto ylipäänsä on? Onko tieto muuttumatonta vai vanheneeko se? Mistä tietoa voi löytää? Nämä ja monet muut vastaavat kysymykset pyörivät uuden opiskelijan mielessä. Ammatillisen opettajakorkeakoulun tietotrilogia käsittelee tietoon ja tietämiseen liittyviä aina yhtä ajankohtaisia asioita.

Tiedon ja oppimisen käsityksistä

Opettajan työssä olen törmännyt opiskelijoiden ja opettajakollegoidenkin hyvin vanhakantaisiin käsityksiin oppimisesta, osaamisesta ja tiedon olemuksesta. Aikuisopiskelijat eivät välttämättä tunne uusia oppimismetodeja ja haluavat saada perinteistä luokassa tai salissa tapahtuvaa luento-opetusta. Toisaalta monesti opiskelijat ajattelevat tiedon olevan sitä, mitä löytyy pikaisella haulilla internetistä. Joskus tämä kopiointi netistä on suoranaista plagiointia. ^[1] Lisäksi osa opiskelijoista ajattelee myös, että se mitä opettaja sanoo on aina varmasti totta eli tietoa.

Samoin ymmärrys oppimisesta voi monesti olla vanhakantainen ja mekanistinen: Tämän ymmärryksen premissi on se, että on olemassa ehdoton ja erehtymätön auktoriteetti eli opettaja. A) Opettaja kertoo luokassa, luentosalissa tai verkon välityksellä tärkeitä asioita. B) Opiskelijan tehtävä on taltioida nämä tärkeät asiat mahdollisimman muuttumattomina. C) Opiskelijan velvollisuus on myös oppia muistamaan tuo opettajan kertoma sisältö niin, että hän D) pystyy toistamaan tenttitilanteessa nämä tärkeät asiat mahdollisimman alkuperäisen kaltaisina. ^[2] (Tällä en tarkoita sitä, etteikö muistamisella olisi tärkeä merkitys oppimisessa.)

Tähän mekanistiseen A=B=C=D-kaavaan liittyy usein myös se, että reflektiota pelätään. Olen huomannut, että monesti tohtoritasoisetkaan opiskelijat eivät mielellään reflektoi, vaan kuvailevat asioita passiivissa näennäisen objektiivisesti. He ovat oppineet karistamaan kaiken henkilökohtaisen pois kirjallisesta tuotannostaan. Faktat ovat faktoja, pohtiminen ei sovi siihen. ^[3]

Suoranainen huoli opiskelijoiden tietämisen ja ymmärtämisen tasosta sai Ammatillisen opettajakorkeakoulun (Amok) tuottamaan kolme trigger- eli aktivointivideota osaamisen, tiedon ja tiedonhankinnan käsittelyä varten. Myöhemmin aloimme tehdä vielä lyhyempiä alle kahden minuutin mittaisia trigger-videoita, kuten Käsiteviidakko ja Olematon opettaja. ^[4] Nyt käsiteltävät tietovideot muodostavat keskenään selkeän jatkumon. Tätä yhtenäisyyttä korostetaan tietyillä sisällöllisillä ratkaisuilla. Kaikissa videoissa esiintyy esimerkiksi eräs ihmisen aivotoiminnan symboli eli pääkallo. Sama symboli esiintyy myös joissakin muissa Amokin videoissa, kuten Osaamisperusteisuus-videossa. ^[5] Lisäksi ensimmäisen ja toisen tietovideon lopussa viitataan seuraavan videon sisältöön.

Osumia: Tieto 1 – Mitä on tieto?

Ensimmäinen tietovideoista on kuvitettu monologi. Se kertoo historiapainotteisesti tiedon olemuksesta alkaen Platonista ja edeten nykyaikaan.

Kuvituksena on Leonardo da Vincin kuva Vitruviuksen miehestä, unsiaalikirjoitusta ja black letter -kirjoitusta eli fraktuuraa sekä erilaisia vanhoja mittausvälineitä. Nämä kuvaelementit viittaavat keskiaikaan, mutta ovat kuitenkin hiukan eri ajoilta. Puoliunsiaali viittaa varhaiseen keskiaikaan, fraktuuraa taas käytettiin vielä 1600-luvulla. [6] Videon tapahtumapaikaksi katsoja tunnistanee Rooman, sillä loppukuvassa näkyy Marcelluksen teatterin seinää. Videossa esiintyy länsimainen metafora tiedolle: omena viittaa Raamatun hyvän ja pahan tiedon puuhun. Videon keskiaikainen tiedemies mittailee ihmisen pääkalloa. Ajat sitten unohdetussa tieteen lajissa, kraniologiassa, kallon muodoilla ja saumoilla oli suuri merkitys.

Video käsittelee tiedon merkitystä ja pyrkii kertomaan yksinkertaisesti siitä, mikä on tietoa ja mikä on jotain muuta. Video korostaa sitä, että tieteellinen maailmankuva korjaa itseään ja myös sitä, että tieto itsessään on neutraalia. Pyrimme käsittelemään asioita niin, ettemme ärsyttäisi katsojaa suuresti. Niinpä jätimme poliittiset ja uskontoon liittyvät sisällöt kokonaan pois.

Ohjaus ja käsikirjoitus Juha Pousi **Kuvaus ja leikkaus** Tommi Karjalainen **Tuottaja** Asko Karjalainen, Oulun ammattikorkeakoulu, Studio Amok

Aktivointivideon luonteeseen kuuluu kysymysten herättäminen. Näiden kysymysten tulisi herättää keskustelua ja reflektiota:

- Onko hyvää ja paha tietoa?
- Mitä on hiljainen tieto?
- Miksi horoskooppi ei ole tietoa?
- Onko kaiken tiedon oltava todistettavissa?
- Onko kasvatustieteen tieto samankaltaista kuin matemaattinen tai fyysikaalinen tieto?

Osumia: Tieto 2 – Mistä tietoa voi hakea?

Ensimmäisen videon lopussa luvattiin, että toisessa osassa kerrotaan, mistä tietoa löytyy luotettavasti ja mihin lähteisiin ei kannata turvautua. Toinen video alkaa ensimmäisessä osassa esiintyneen kertojahahmon kuvalla ikään kuin kertauksena. Kamera siirtyy kauemmaksi ja kertojahahmo onkin kuva kannettavan tietokoneen näytöllä. Tietokoneen käyttäjä istuu pellolla, ilmeisesti oppimassa verkko-oppimisympäristön avulla. Tämän kuvapanoroinnin merkitys on se, että oppiminen ei välttämättä nykyaikana tapahdu pelkästään luentosalissa tai luokkahuoneessa.

Internetissä kiertää uskomuksia, joita esitetään totena, siis tietona. Kuitenkin nuo hakutulokset ovat todellisuudessa jotain, mitä ei ole tutkittu tai todistettu. Videolla mainitaan muutamia opetukseen ja oppimiseen liittyviä kyseenalaisia toimintamalleja ja uskomuksia. Näitä ovat muun muassa netistä pikapikaa haetut sisällöt. On monesti vaikeaa ja turhauttavaa saada opiskelijat uskomaan, ettei Google-haulla löydetty, sanasta sanaan kopioitu materiaali ole välttämättä paikkansa pitävää. Lisäksi tiedon suora kopioiminen ei ole merkki osaamisesta. Tieto 2 -videolla opettaja harmistuu niin paljon lähes identtisesti vastauksista, että rypistää opiskelijoiden esseet ja paiskaa ne maahan.

Videolla tuodaan esille myös muita oppimisen moderneja uskomuksia eli "neuromyyttejä", kuten niin sanottu oppimispiramidi. Tai se, että vain 10 prosenttia ihmisen aivokapasiteetista olisi käytössä tai uskomus, että pitäisi juoda päivittäin kymmenen lasillista vettä, etteivät aivot surkastu tai se, että on olemassa puhtaasti joko visuaalisia, kinesteettisiä, auditiivisia tai lukevia oppijoita. Muistan, että muinoin opettajakorkeakoulussa testattiin huolellisesti opiskelijoiden visuaaliset, auditiiviset, kinesteettiset ja lukemiseen perustuvat oppimistaidot. "Olet 60 % visuaalinen ja 20 % auditiivinen oppija!" Tämä VARK-teoria on pelkästään uskomus. Opetuksen pitää olla monipuolista, eikä keskittyä joihinkin aisteihin! Osa näistä opetukseen ja oppimiseen liittyvistä uskomuksista taas on enemmän rahastusta kuin opetuksen teoriaa, kuten Gardnerin moniälykkyysteoria ^[7].

Ohjaus ja käsikirjoitus Juha Pousi **Kuvaus ja leikkaus** Tommi Karjalainen **Tuottaja** Asko Karjalainen, Oulun ammattikorkeakoulu, Studio Amok

Tämän videon aktivointikysymykset ovat:

- Mistä tietoa saa luotettavasti?
- Vanheneeko tieto nopeasti?
- Miksi netti on pullollaan olettamuksia?
- Miksi olisi hyvä hankkia käsikirjasto omasta alustansa?
- Onko painettu materiaali luotettavampaa kuin vaikka Wikipedia?

Osumia: Tieto 3 – Tietämisestä osaamiseen

Kolmannessa videossa pyritään kerimään edellisten videoiden aiheet yhteen. Miljööinä on niin kaukainen tulevaisuus, että opettajana on jonkinlainen mutantti ja oppijat ovat robotteja! Koulu sijaitsee valtavassa avaruusaluksessa. Viittauksena edelliseen tietovideoon mutanttiopettaja piirtää ilmaan hologrammin, jossa näkyy edellisen videon närkästynyt opettaja.

Tämän videon sisältönä on muun muassa se, että ulkoa opittu ei ole sama kuin osattu. Tiedon hyödyntäminen vaatii kokemusta, tekemistä ja aktiivista reflektiota. Suoraan netistä tai muusta lähteestä kopioitu tieto ei riitä. Ulkoa opittu ei ole sama kuin ymmärretty. Tenttiä varten opittu irrallinen sisältö ei hyödytä ketään.

Ohjaus ja käsikirjoitus Juha Pousi **Kuvaus ja leikkaus** Tommi Karjalainen **Tuottaja** Asko Karjalainen, Oulun ammattikorkeakoulu, Studio Amok

Aktivointikysymykset tässä videossa:

- Muuttuuko tiedon luonne tulevaisuudessa?
- Riittääkö tiedon muistaminen?
- Miten asioiden muistamisesta voi päätyä soveltamiseen, taitoon ja uuden kehittämiseen?

Lopuksi

Nykyinen tietämisen maailma on siinä tilanteessa, että on vaikea erottaa tosi tutkimustieto ja populistiset uskomukset toisistaan. Onko ilmastonmuutos totta vai ei? Jos on, lämpeneekö ilmasto vai tulee jääkausi? Onko koronavirus kuin mitätön kevätflunssa vai pitäisikö sitä varoa? Vaikka Amokin kolme tietovideota eivät vastaa suoraan tällaisiin kysymyksiin, niin ne pyrkivät auttamaan opiskelijaa löytämään vastauksia tietoon ja tietämiseen liittyen ja ymmärtämään omaa osaamistaan.

Kolmas video loppuu opettajahahmon opiskelijaroboteille esittämään kysymykseen: "Kuka teistä osaa nämä tiedon aakkoset?" Sitä sopii jokaisen pohtia omassa etätyöhuoneessaan.

Lähteet

1. [^](http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2019112143459)Ruotsalainen, H. & Kajula, O. 2019. Plagioinko? – Pohdintaa plagiointin muodoista ja sen estämisestä ammattikorkeakoulujen julkaisutoiminnassa. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 79. Hakupäivä 25.8.2020.
<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2019112143459>
2. [^](http://urn.fi/urn:isbn:978-951-597-160-9)Karjalainen, A. (toim.) 2018. Osaamisen opettaja. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 56. Hakupäivä 25.8.2020.
<http://urn.fi/urn:isbn:978-951-597-160-9>.

3. [^](#)Edellä mainitut huolenaiheet (köykäinen tiedonhaku, plagiointi, vanhakantainen ymmärrys oppimisesta) perustuvat kirjoittajan noin kahdenkymmenen vuoden kokemuksiin opettajana aikuiskoulutuksessa ja ammattikorkeakoulussa.
4. [^](#)Pousi, J. (toim.) 2019. Aktivoivia pedagogisia aivopähkinöitä. Ammatillisen opettajakorkeakoulun lyhyet sketsivideot. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 91. Hakupäivä 25.8.2020. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-597-189-0>
5. [^](#)Karjalainen, A., Pousi, J. & Karjalainen, T. 2017. Osaamisperusteisuus. Video. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 15. Hakupäivä 25.8.2020. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201705126401>
6. [^](#)University of Nottingham. Manuscripts and Special Collections. Hakupäivä 15.6.2020. <https://www.nottingham.ac.uk/manuscriptsandspecialcollections/researchguidance...>
7. [^](#)de Bruyckere, P., Kirschner, P. & Hulshof, C. 2015. Urban Myths about learning and Education. Amsterdam: Academic Press.

Metatiedot

Nimeke: Tiedon jäljillä – Kolme videota tiedosta ja tietämisestä

Tekijä: Pousi Juha

Aihe, asiasanat: osaaminen, tiedonhaku, tieto

Tiivistelmä: Ammatillisen opettajakorkeakoulun tietotriologia käsittelee tietoon ja tietämiseen liittyviä asioita. Mistä tietoa voi löytää? Mihin tietoon voi luottaa? Mitä tieto ylipäänsä on? Onko tieto muuttumatonta vai vanheneeko se? Nämä ja monet muut tietoon liittyvät kysymykset ovat tärkeitä kaikelle oppimiselle.

Videot pyrkivät käsittelemään visuaalisesti mielenkiintoisella tavalla tiedon merkitystä ja kertomaan yksinkertaisella tavalla siitä, mikä on tietoa ja mikä on jotain muuta. Videot korostavat sitä, että tieteellinen maailmankuva korjaa itseään ja myös sitä, että tieto itsessään on neutraalia.

Ensimmäinen trilogian osa kertoo tiedon olemuksesta, toinen siitä, miten netistä löytyy paljon valetietoa. Toinen osa myös korostaa perinteisiä tiedon lähteitä, kuten kirjastoja. Viimeinen osa pyrkii luomaan synteessin aiheista.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2020-08-26

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020060440601>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: CC BY-NC-ND 4.0

Näin viittaat tähän julkaisuun

Pousi, J. 2020. Tiedon jäljillä – Kolme videota tiedosta ja tietämisestä. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 60. Hakupäivä xx.xx.xxxx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020060440601>.